

Челюбєєва Юлія,
Інститут мистецтв, спеціальність «Дизайн» Науковий керівник:
Брюханова Галина В'ячеславівна,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дизайну Інституту мистецтв

**ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ПОРТРЕТНОГО
ЗОБРАЖЕННЯ ТА ЙОГО ПРОСТОРОВОГО
ЕКСПОНУВАННЯ (НА ПРИКЛАДІ ГАЛЕРЕЇ
НОБЕЛІВСЬКИХ ЛАУРЕАТІВ В КИЇВСЬКОМУ
УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА)**

Анотація. В статті на основі розробки графічних портретних зображень та проектування експозиції у галереї Київського університету імені Бориса Грінченка обґрунтовується можливість і доцільність їх сумісного формування дизайнером, як єдиного цілого.

Ключові слова: експозиція; виставка; портретне зображення; плакат.

Актуальність теми. Портретне зображення активно використовується в сучасному графічному дизайні, адже є його невід'ємною складовою. Дослідження особливостей формування портретних зображень та їх експонування є актуальною проблемою дизайн-теорії. Однією з основних проблем сучасного графічного дизайну стає пошук оптимальних засобів впливу на споживача, створення візуальних повідомлень і форм, в яких вони виражені. Ці обставини актуалізують вивчення формування портретного зображення і його експонування.

Київський університет імені Бориса Грінченка проводить активну роботу з модернізації приміщень, а також приділяє велике значення розвитку студентів як цілісних особистостей. Проект модернізації приміщення за допомогою експозиції просвітницьких плакатів нобелівських лауреатів сприяє розвитку університету, позитивно впливає на всебічний розвиток студентів і формує сучасну культуру у легкій для засвоєння та цікавій формі, що досі залишалася поза науковим дискурсом.

Ґрунтуючись на загальноприйнятому визначенні, що «виставка – публічна демонстрація досягнень в галузі економіки, науки, техніки, культури, мистецтва та інших галузях суспільного життя», а також враховуючи необхідність комплексного підходу до дослідження виставок, як до складної цілісної системи, яка включає в себе, у тому числі, й соціальну, економічну, інформаційно-культурну, етичну складову, слід визнати, що типології плакатних виставок і експозицій, за допомогою яких успішно вирішуються актуальні соціально-економічні, культурні та інші задачі, не приділялось достатньо уваги.

Творча робота по залученню до твору простору виставкового залу або природного довкілля в якості рівноправного елементу композиції надзвичайно важлива і новаторська. Це свідчить про усвідомлення митцем середовища

довкілля як одного з художніх матеріалів та спрямовує на роботу по виявленню специфічних виразних засобів.

Дизайнер виставки не єдина людина в процесі створення експозиції. Є також багато фахівців, з якими він має співпрацювати. Розробка портретних зображень та їх експонування розглядаються в даному випадку як неподільний процес, що проектується одним дизайнером та несуть в собі як смислову, так і візуальну цілісність. Проте окрім проектування експозиції та розробки плакату, дизайнер прив'язаний також до дизайну інтер'єру рекреації, в якій буде розташована експозиція, до архітектурного проекту Київського університету імені Бориса Грінченка та з кафедрою математичних дисциплін, яка є замовником даного проекту. Тому при розробці постійно діючої виставки важливо враховувати не лише естетичне оздоблення портретних зображень, але і їх смислове навантаження, що розраховане на фахових спеціалістів, а також існуючий простір та його розміри для створення цілісною картини, простої та цікавої для сприйняття. Заміри приміщення впливатимуть на розташування портретних зображень відносно один-одного. Відштовхуючись від площі, на якій буде знаходитись експозиція, створюється не тільки розміру та формат портретного зображення, але і його стилістика. Маленькі розміри сприятимуть лаконічності та яскравості зображень, а великі – наштовхують на більшу деталізацію.

Дуже важливим аспектом при проектуванні як портретних зображень, так і експозиції в цілому, є адаптація стилістичного рішення до типу освітлення, що буде спрямоване на виставку. Від типу освітлення (штучне/природне) та його яскравості залежить основна колірна гама, яка буде використана. Також важливо звернути увагу на температурне середовище та клімат рекреації і обирати матеріали відштовхуючись від цього фактору.

Можна розглядати кілька етапів виставкового дизайну для Київського університету імені Бориса Грінченка, а саме етап проекту (бюджетування), концептуальний етап (завдання членів проекту: Процес розробки ідеї, прийняття рішення щодо місії експозиції, інформації збір, розповідь, документація, макети, ескізи, написання тексту тощо), фаза проектування (завдання дизайнера виставки та графічного дизайнера, що в даному проекті є однією людиною: розробка загальної концепції та дизайну виставки та деталі графічного дизайну, проектування виставкових вузлів), а також етап завершення та відкриття виставки.

Основні планові рішення потрібні перед концепцією дизайну виставки: стиль розташування, план експонатів, стіни та/або панелі, відкрита або підвісна стеля, природне та / або штучне світло.

Мета роботи дизайнера полягає у складанні атмосфери та спрямованості аудиторії на цю атмосферу. У виставковому дизайні важливо правильно донести суть портретних зображень та спрямувати аудиторію до відчуття цієї концепції. Графічний дизайнер повинен розробити палітру основних кольорів, що будуть використовуватись у портретних зображеннях нобелівських лауреатів. Також важливо, при створенні палітри кольорів, враховувати аспекти життя (відобразити період часу роботи науковця) та діяльність лауреатів, щоб

підсилити емоційну та наукову складову графічних плакатів. Проте, враховуючи зазначені вище критерії в роботі з кольором важливо опиратися в своїй роботі і на існуючий інтер'єр рекреації та можливості його адаптації до задумки дизайнера. Можливе також включення в середовище, на якому буде розташована експозиція, відповідної кольорової гами, задля досягнення найбільшого ефекту та впливу на цільову аудиторію.

Ознайомившись з сучасною виставковою практикою, можна зазначити, що виставкова індустрія будує свої проекти на основі стійких концепцій і одночасно з цим відкрита до нових форм співробітництва.

Розглядаючи актуальність питання процесу створення портретного зображення як виду графічного дизайну та поєднання його з формуванням предметного простору, було виявлено, що аналогічних опрацювань з цього питання не було. Розробка одним дизайнером як портретних зображень (в даному випадку – плакатів), так і їх поєднання в просторі у вигляді експозиції є новою темою в теоретичному опрацюванні. Прикладом розробки такої експозиції є постійно діюча експозиція нобелівських лауреатів в рекреації Київського університету імені Бориса Грінченка. Аналітичний підхід у дослідженні візуального обліку, розробленого графічним дизайнером і дизайнером виставки в одному обличчі, має важливе значення як для осмислення цієї важливої царини прикладного мистецтва. У цьому автор бачить актуальність теми дослідження та відмінність обраної теми від розглянутих раніше тем створення портретного зображення та розробки експозиції як двох окремих завдань.

Висновки. Цільова аудиторія експозиції – це студенти, викладачі та відвідувачі Київського університету імені Бориса Грінченка. Експозиція галереї Нобелівських лауреатів несе в собі ідею поширення знань про їх діяльність. А графічний дизайн та виставковий дизайн є вихідними інструментами спілкування. Дизайн здатен побудувати міст між глядачем та експонатом та прокласти дорогу до знань. Київський університет імені Бориса Грінченка проводить активну роботу з модернізації приміщень, а також приділяє велике значення розвитку. Проект модернізації приміщення за допомогою експозиції просвітницьких плакатів нобелівських лауреатів сприяє розвитку університету, позитивно впливає на всебічний розвиток студентів і формує сучасну культуру у легкій для засвоєння та цікавій формі, що досі залишалася поза науковим дискурсом, присвяченим графічному дизайну в Київському університеті імені Бориса Грінченка. Рекреаційний дизайн, в даному випадку, виступає не лише в якості приємного оздоблення приміщення, але й як культурна освіта сучасної молоді, що несе в собі як наукову, так і естетичну складову. Задоволені відвідувачі експозиції - найважливіші показники успішної роботи графічного дизайнера та дизайнера виставки.

Якщо престиж експозиції високий, то збільшується і публіка, довіра громади зростає і в майбутньому можуть створюватись також інші експозиції в стінах Київського університету імені Бориса Грінченка. Даний проект може стати поштовхом до творчої реалізації студентів кафедри дизайну, як фахівців, а також принести практичний досвід в аналітичну складову навчання. А цей

аспект вплине в майбутньому на збільшення кількості абітурієнтів університету, а також до підвищення його рейтингу серед інших вищих навчальних закладів на теренах України.

Сумісне формування портретних зображень та їх експонування в галереї нобелівських лауреатів Київського університету імені Бориса Грінченка дає великий досвід, що в майбутньому стане корисним і дасть можливість співпрацювати з іншими дисциплінами та у взаємозв'язку з різними видами дизайну, оскільки дизайн є багатoproфільним фахом і вимагає володіння різними суміжними професіями та співпраці з замовниками.

ПОСИЛАННЯ

1. Бойцов С. Ф. Комбинированные системы в художественном конструировании (принципы гармонизации : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.06 / Бойцов Сергій Федорович – Москва, 1983. – 23 с.
2. Большаков И. Г. Технічна естетика и суспільне середовище / Иван Григорович Большаков. – Москва: Знание, 1966. – 30 с. – (Знание).
3. Вишеславський Г. Сучасне візуальне мистецтво України періоду постмодернізму // Нариси з історії образотворчого мистецтва України ХХ ст. Книга друга. — К., 2006. — С. 433–436, 449–454.
4. Вышеславский Г. А., Сидор-Гибелинда А. В. Терминология современного искусства. Определение, неологизмы, жаргонизмы современного визуального искусства Украины / сост. Вышеславский Г. А., Сидор-Гибелинда А. В. – 2010. – 414 с.
5. Вікіпедія. [Електронний ресурс] Режим доступу:
6. <http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%B2%D0%BA%D0%B0>
7. Камерон Д. Музей: храм или форум? / Д. Камерон // Музееведение. Проблемы культурной коммуникации в музейной деятельности: Сб. науч. тр. / НИИ культуры. М., 1988. С. 259-275.
8. Кликс Р. Р. Художественное проектирование экспозиций / Рудольф Р.
9. Лукашова Л. В. Организация выставочной деятельности: учеб. пособие / Л. В. Лукашова. – Киев: КНТЭУ, 2009. – 372 с.